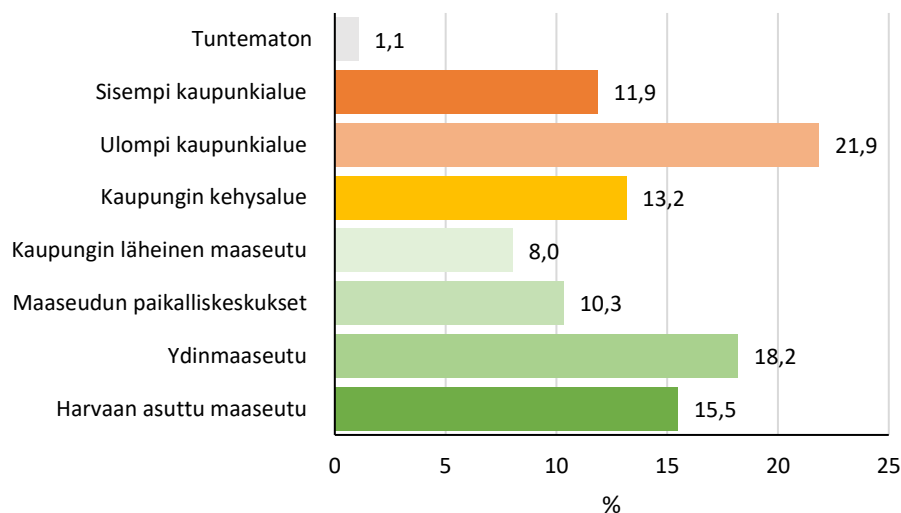

Maaseutu- ja kaupunkialueiden väestö Pohjois-Karjalassa

Kuinka suuri osa pohjoiskarjalaisista asuu maaseudulla?

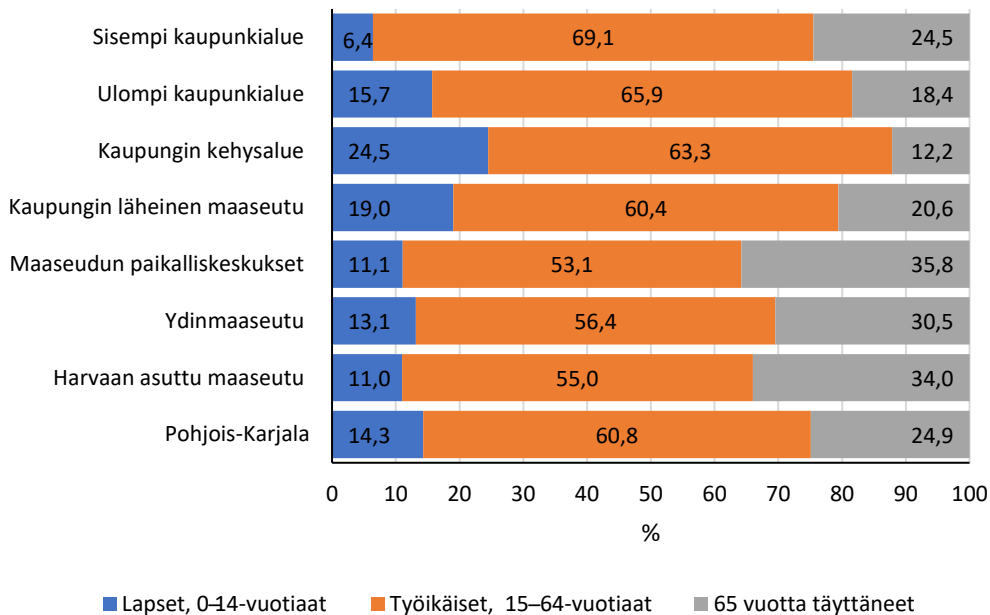
Tämä tarkastelu perustuu paikkatietopohjaiseen kaupunki–maaseutu-luokitukseen, jossa koko maa on jaettu maaseutu- ja kaupunkialueisiin siten, että maa on jaettu 250 x 250 metrin ruudukkoon ja jokainen ruutu on luokiteltu joko maaseutualueeksi tai kaupunkialueeksi. Maaseutualueet on jaettu edelleen neljään luokkaan: harvaan asuttuun maaseutuun, ydinmaaseutuun, maaseudun paikalliskeskukseen ja kaupungin läheiseen maaseutuun. Kaupunkialueiden rajauksessa on kolme luokkaa: sisempi kaupunkialue, ulompi kaupunkialue ja kaupungin kehysalue (luokituksen kuvaus liitteenä).

Kuvio 1. Pohjois-Karjalan väestö paikkatietopohjaisen kaupunki–maaseutu-luokituksen mukaan vuonna 2017. Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tilastolähteet: Tilastokeskus

- Paikkatietopohjaisen kaupunki–maaseutu-luokituksen mukaan maaseutualueilla (harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, maaseudun paikalliskeskus) asui vuoden 2017 lopussa 52,1 prosenttia Pohjois-Karjalan väestöstä.
- Uloimmalla kaupunkialueella asui 21,9 prosenttia ja ydinmaaseudulla 18,2 prosenttia pohjoiskarjalaisista.
- Kaupungin läheisellä maaseudulla oli hieman vähemmän asukkaita (8,0 %) kuin maaseudun paikalliskesköksissä (10,3 %).

Lapset, työkäiset ja 65 vuotta täyttäneet Pohjois-Karjalassa

Kuvio 2. Lapset, työkäiset ja 65 vuotta täyttäneet paikkatietopohjaisen kaupunki–maaseutu-luokituksen mukaan vuonna 2017 Pohjois-Karjalassa. Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tilastolähteet: Tilastokeskus

- Lasten osuus väestöstä oli suurinta kaupungin kehysalueella (25 %), kaupungin läheisellä maaseudulla (19 %) ja uloimmalla kaupunkialueella (16 %).
- Työkäisten osuuksissa oli huomattavia eroja aluetyypeittäin. Työkäisten osuus oli pienin maaseudun paikalliskeskuksissa (53 %) ja suurin sisemmällä kaupunkialueella (69 %).
- Maaseudun paikalliskeskuksissa asui eniten 65 vuotta täyttäneitä (36 %), toiseksi eniten harvaan asutulla maaseudulla (34 %) ja kolmanneksi eniten ydinmaaseudulla (31 %).

Kuntien väestö aluetyypeittäin

- Pohjois-Karjalan kunnista Joensuussa on kaupunki–maaseutu-luokituksen mukaisista aluetyypeistä kaikkia muita paitsi maaseudun paikalliskeskuksia. Vuonna 2017 Joensuun väestöstä asui maaseutualuilla 18 prosenttia (harvaan asutulla maaseudulla 10 %, kaupungin läheisellä maaseudulla 6 % ja ydinmaaseudulla 2 %). Joensuun kaupunkiväestö keskittyi ulommalle (47 %) ja sisemmälle kaupunkialueelle (26 %) ja kaupungin kehysalueella asui vain 10 prosenttia väestöstä.

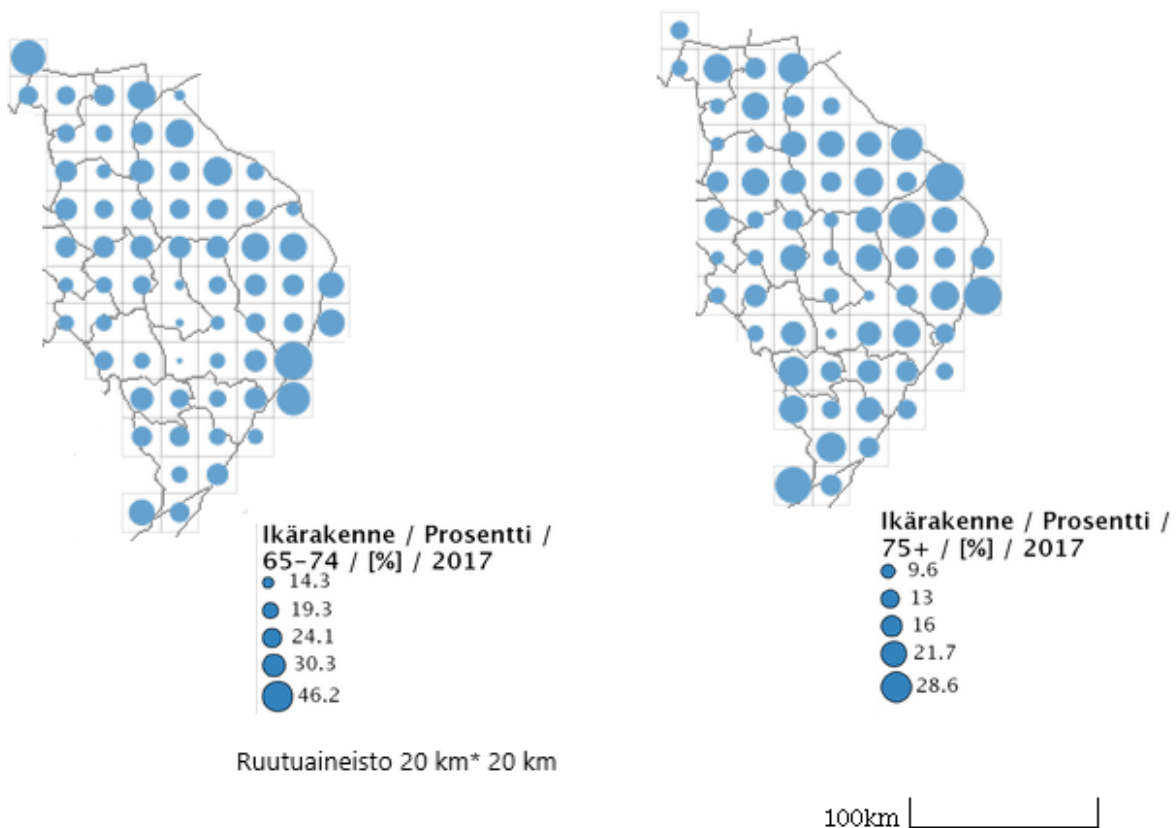
Taulukko 1. Väestön ikärakenne kunnittain ja kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan vuonna 2017

Kunta ja aluetyyppi	Väestö yht. *	Ikäryhmä							
		0-6	7-14	15-17	18-29	30-49	50-64	65-74	75+
Ilomantsi	5128	4,2	5,8	2,3	6,4	15,7	28,7	20,2	16,8
Harvaan asuttu maaseutu	5082	4,2	5,8	2,2	6,3	15,7	28,7	20,2	16,8
Joensuu	76067	6,5	7,5	3	20,3	22,2	19,5	12,1	8,9
Harvaan asuttu maaseutu	7449	4,7	6,6	2,7	7	17,3	28,2	19,4	14,1
Kaupungin kehysalue	6970	12,7	13,5	3,9	12,4	30,3	16,2	7,3	3,6
Kaupungin läheinen maaseutu	4671	8,4	11,5	4,1	9,7	23,2	23,7	11,8	7,5
Sisempi kaupunkialue	19341	3,1	3,3	1,7	36,5	16,8	14,2	11,2	13,3
Ulompi kaupunkialue	35516	7,4	8,3	3,3	17,7	24,4	20,5	11,9	6,5
Ydinmaaseutu	1298	6,1	9,2	3,6	7,3	20,3	26,3	14,4	12,7
Juuka	4817	3,7	7,1	2,5	6,6	16,3	29,3	19,1	15,4
Harvaan asuttu maaseutu	4592	3,7	7,2	2,5	6,8	16,3	29,2	18,9	15,5
Ydinmaaseutu	155	5,2	7,7	1,9	3,2	18,1	29,7	26,5	7,7
Kitee	10486	5,2	6,6	3	7,9	17,4	27,3	17,6	15
Harvaan asuttu maaseutu	1890	4,7	6,2	3,3	5,7	16	30,4	19,7	14
Maaseudun paikalliskeskukset	4648	5,5	6,3	2,7	9,3	16,8	24,6	17,5	17,3
Ydinmaaseutu	3823	5	7,3	3,2	6,9	18,5	29,2	17	12,9
Kontiolahti	14830	9,8	12,3	4,3	10,2	27,8	19,8	10,2	5,5
Harvaan asuttu maaseutu	290	6,9	5,2	2,8	8,6	18,3	32,4	16,9	9
Kaupungin kehysalue	8356	10,8	13,5	4,4	10,8	30,8	17,7	8,3	3,7
Kaupungin läheinen maaseutu	5938	8,6	11	4,4	9,5	24	22,1	12,4	8
Ulompi kaupunkialue	97	11,3	7,2	3,1	6,2	27,8	21,6	11,3	11,3
Ydinmaaseutu	44	6,8	9,1	-	2,3	25	22,7	29,5	4,5
Liekka	11297	4,7	5,8	2,5	8,3	16,4	27,5	19,7	15,1
Harvaan asuttu maaseutu	1699	3,9	5,1	1,9	5,4	15,3	34	22,7	11,7
Maaseudun paikalliskeskukset	7163	4,7	5,8	2,5	9,8	16,1	24,6	19,2	17,3
Ydinmaaseutu	2320	5,3	6,4	2,5	5,5	17,8	31,8	19,7	11,1
Liperi	12150	8,4	10,2	3,6	10,2	24,3	22,7	12,4	8,2
Harvaan asuttu maaseutu	512	6,6	11,3	2,1	5,9	18	26	21,3	8,8
Kaupungin kehysalue	6123	10,4	12,3	4,4	12,1	27,7	19,2	9,1	4,7
Kaupungin läheinen maaseutu	2276	7,7	8	2,9	9,1	22,6	25,9	14,2	9,6
Ydinmaaseutu	3105	5,6	7,4	2,5	7,7	19,9	26,4	16,3	14,2
Nurmes	7765	5,2	7	2,9	9,5	17,2	25,3	17,5	15,4
Harvaan asuttu maaseutu	1119	5,1	6,2	3,2	7,1	16,2	32,8	18,1	11,3
Maaseudun paikalliskeskukset	5025	4,4	6,8	2,9	10,2	17,1	23	17,2	18,5
Ydinmaaseutu	1549	7,7	8,1	2,3	8,8	18,2	27,8	18,2	9
Outokumpu	7003	6,6	7,8	3	11,4	19	23,3	16,6	12,3
Harvaan asuttu maaseutu	681	7,9	7,9	2,2	8,1	19,4	28,9	16,4	9,1
Ydinmaaseutu	6237	6,5	7,8	3	11,6	18,9	22,6	16,8	12,7
Polvijärvi	4414	5,8	7,2	3	8,9	19	25,8	17,6	12,7
Harvaan asuttu maaseutu	522	4,8	6,1	3,1	6,9	19,7	27,8	21,8	9,8
Kaupungin läheinen maaseutu	208	9,1	12	1,9	8,7	23,6	26	15,4	3,4
Ydinmaaseutu	3606	5,6	7,1	3,1	9,1	18,2	25,7	17,4	13,8
Rääkkylä	2240	4	5,7	2,4	6,5	15,1	29,2	21,1	16
Harvaan asuttu maaseutu	723	4,1	5,5	1,8	6,6	13,1	30,6	21	17,2
Ydinmaaseutu	1491	4	5,8	2,7	6,3	16	28,4	21,1	15,7
Tohmajärvi	4571	5,8	7,1	3,2	7,2	20,2	26,2	17,4	12,9
Harvaan asuttu maaseutu	266	3,8	4,9	3	6,8	17,7	25,9	25,9	12
Ydinmaaseutu	4251	6	7,2	3,2	7,1	20,5	26,3	16,8	12,9
Valtimo	2218	4,8	7,2	2,8	7,5	17,4	26,3	18,5	15,3
Harvaan asuttu maaseutu	413	7,7	5,1	3,1	7,5	17,2	29,1	20,3	9,9
Ydinmaaseutu	1791	4,2	7,9	2,8	7,3	17,5	25,4	18,2	16,6

* Osalta puuttuu paikkatietoon pohjautuva aluetyyppi, joten kunnan väestömäärä on hieman suurempi kuin väestömäärän summa aluetyypeittäin

Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, Tilastolähteet: Tilastokeskus

- Maaseudun paikalliskeskuksiksi luokiteltuja alueita oli vain Kiteellä, Lieksassa ja Nurmeksessa. Kiteellä maaseudun paikalliskeskuksessa asui 45 prosenttia väestöstä ja ydinmaaseudulla 37 prosenttia. Noin 65 prosenttia väestöstä asui maaseudun paikalliskeskuksissa sekä Lieksassa että Nurmeksessa.
- Joensuun lisäksi kaupunkialueeksi kuuluvia alueita on Kontiolahtella ja Liperissä. Kontiolahtella kaupungin kehysalueella asui 57 prosenttia väestöstä ja Liperissä 51 prosenttia. Ulommalla kaupunkialueella asui vähemmän kuin prosentti kontiolahtelaisista. Liperiläisistä 19 prosenttia ja kontiolahtelaista 40 prosenttia asui kaupungin läheisellä maaseudulla. Liperissä huomattavan suuri osuus asuin ydinmaaseudulla (26 %).

Elinympäristön tietopalvelu Liiteri
Tilastokeskus

Kuvio 3. 65–74-vuotiaiden ja 75 vuotta täyttäneiden osuudet väestöstä (20 x 20 km ruutuaineisto) Pohjois-Karjalassa vuonna 2017

- Pohjois-Karjalassa 65–74-vuotiaan väestön osuudet ovat suurimmat karttaruuduissa maakunnan reuna-alueella ja erityisesti sen pohjois- ja itäosissa.
- Pohjois-Karjalan 75 vuotta täyttäneiden osuudet jakautuvat tasaisemmin koko maakunnan alueella kuin 65–74-vuotiaita.
- Kunnista 65-vuotta täyttäneiden osuudet olivat suurimmat Ilomantsissa ja Rääkkylässä (37 %). Seuraavaksi eniten 65-vuotta täyttäneitä oli Juuassa (35 %), Lieksassa (35 %), Valtimolla (34 %), Kiteellä (33 %), Nurmeksessa (33 %), Polvijärvellä (30,3 %) ja Tohmajärvellä (30,3 %). Ikäryhmän osuus oli pienin, 16 prosenttia, Kontiolahtella sekä Liperissä ja Joensuussa osuus oli 21 prosenttia.

Liite

Paikkatietopohjainen kaupunki-maaseutu-luokitus (Lähde: Ympäristö.Fi, https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Tietoa_yhdyskuntarakenteesta/Kaupunkimaaseutu_luokitus)

Paikkatietoaineistossa maa on jaettu 250 x 250 metrin ruudukkoon ja jokainen ruutu on luokiteltu johonkin seitsemästä kaupunki- ja maaseutualueluokasta.

Kaupunkialueet: Kaupunkiseutujen keskustaajamia ovat yli 15 000 asukkaan taajamat. Näihin rajataan ydinkaupunkialue, joka jakautuu ulompaan ja sisempään kaupunkialueeseen. Ydinkaupunkialueen ympärille rajataan kaupungin kehysalue.

1. **Sisempi kaupunkialue**

Kaupunkien tiivis yhtenäinen tehokkaasti rakennettu alue.

2. **Ulompi kaupunkialue**

Sisemmän kaupunkialueen reunasta yhtenäisesti jatkuvan taajamarakenteen reunalle ulottuva kaupunkimaisen tehokkuuden alue.

3. **Kaupungin kehysalue**

Kaupunkiin välittömästi kytkeytyvä osa kaupungin ja maaseudun välivyöhykkeestä.

Maaseutualueet: Maaseutualueet rajataan kaupunkien kehysalueiden ulkopuolelle. Kaupungin ja maaseudun raja ei kuitenkaan ole yksiselitteinen, joten luokitus huomioi joustavasti näiden välivyöhykkeen, jota voidaan tarkastella omana kokonaisuutena esimerkiksi yhdistämällä kaupunkien kehysalue ja kaupunkien läheinen maaseutu.

4. **Maaseudun paikalliskeskukset**

Suurempien kaupunkialueiden ulkopuolella sijaitsevat taajamakeskukset, pikkukaupungit ja isot kirkonkylät.

5. **Kaupungin läheinen maaseutu**

Maaseutumainen alue, joka on toiminnallisesti ja fyysisesti lähellä kaupunkialueita.

6. **Ydinmaaseutu**

Intensiivistä maankäyttöä ja/tai paikallistasolla elinkeinorakenteeltaan monipuolista suhteellisen tiiviisti asuttua maaseutua.

7. **Harvaan asuttu maaseutu**

Harvaan asuttua aluetta, jossa toiminnoiltaan monipuolisia keskittymiä ei ole tai ne ovat pieniä ja sijaitsevat etäällä toisistaan. Alueen maa-alueesta suurin osa on metsää.